

§ 53 - Yttrande - En ny kontrollorganisation i livsmedelskedjan (SOU 2025:64)

Dnr TS-2025-593

Beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar

att anta förvaltningens nedanstående förslag till yttrande – En ny kontrollorganisation i livsmedelskedjan (SOU 2025:64) som sitt eget samt

att överlämna yttrandet till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet.

Beslutsunderlag

- Remiss av betänkande En ny kontrollorganisation i livsmedelskedjan – för ökad effektivitet, likvärdighet och konkurrenskraft (SOU 2025:64)

Redogörelse för ärendet

Ärendet har beretts av miljö- och byggchef i samråd med livsmedelsenheten.

Regeringen beslutade den 14 december 2023 att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att se över hur offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet i livsmedelskedjan organiseras och finansieras inom områdena livsmedel, foder och animaliska biprodukter.

Utredningen har antagit namnet Utredningen om förenkling och finansiering av kontrollorganisationen i livsmedelskedjan.

Utredningen har överlämnat betänkandet En ny kontrollorganisation i livsmedelskedjan – för ökad effektivitet, likvärdighet och konkurrenskraft (SOU 2025:64).

Nybro kommun har fått en inbjudan att lämna synpunkter på remissen.

Remissvaren ska ha kommit in till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet senast den 6 oktober 2025. Svaren bör lämnas per e-post till li.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till li.dl@regeringskansliet.se. Ange diarienummer LI2025/01164 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument. Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats. I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i betänkandet.

Förslag till yttrande

Samhällsbyggnadsnämnden ser att utredningen adresserar viktiga frågor om likvärdighet, effektivitet och konkurrenskraft i livsmedelskontrollen. Samhällsbyggnadsnämnden noterar att förslaget innebär en omfattande förändring av ansvarsfördelningen mellan stat och kommun.

Det är av stor vikt att konsekvenserna för konsumentkontakt, incidenthantering, samverkan med andra myndigheter samt kommunal samordning utreds djupare. Vi ser även behov av att alternativa modeller, såsom den finska, analyseras mer ingående. Reformen måste föregås av en grundlig planering och tiden för genomförandet förlängas.

Förändrad ansvarsfördelning

Förslaget innebär förlust av direkt ansvar för livsmedelskontroll. Betänkandet tar inte upp hur omställning av personal och kompetens som idag arbetar integrerat med andra frågor på miljö- och byggkontoren ska ske. Förslaget innebär risk för minskad lokal anpassning av kontrollinsatser.

Vi undrar över hur möjligheten att behålla och rekrytera kompetens lokalt påverkas av förändringen, då det finns risk för kompetensflykt om personal inte följer med till statlig nivå.

Kompetensförsörjningen anses inte lösas genom ett förstatligande. Kommunerna har i dagsläget bred kompetens och erfarenhet av att organisera och utföra den offentliga kontroll som finns. Den offentliga kontrollen riskerar under ett förstatligande att tappa i kvalitet och effektivitet under övergångstid till statlig kontroll och att kompetens inte följer med till statlig kontroll. Det är av stor vikt att denna samlade kompetens och erfarenhet inte går förlorad vid ett förstatligande.

Påverkan på samverkan, samordning, lokal närvaro och effektivitet

Nybro kommun har etablerade samverkansformer med regionens smittskyddsenhet, länsstyrelsen och lokal polis. Vid större utbrott eller brottslig verksamhet är lokal samverkan avgörande för snabb insats. En ny statlig kontrollmyndighet behöver bygga upp dessa relationer från grunden, vilket kan skapa samordningsförluster.

Även snabb respons vid matförgiftningar och allergiincidenter möjliggörs idag av lokal närvaro och korta beslutsvägar. En statlig organisation riskerar längre ledtider, särskilt i mindre orter som Nybro och konsumenter kan få svårare att nå kontrollmyndigheten, vilket påverkar tilliten till systemet.

Livsmedelskontrollen i Nybro kommun är integrerad med miljö- och hälsoskyddstillsyn, alkohol- och tobakstillsyn, plan- och byggområdet samt brottsförebyggande arbete.

Uppdelning av ansvar kan skapa fragmentering och ökad administration för företagare.

Kommunal kontroll innebär närhet till medborgare och företag. En statlig organisation kan försvaga demokratisk insyn och lokal påverkan. Beslut om tillsyn och åtgärder flyttas längre från invånarna.

Nämnden framhåller också fördelarna för den lokala samordningen att kunna samordna livsmedelskontrollen med andra kommunala tillsynsområden så som alkoholtillsyn, hälsoskydd och bygglov samt det samordnade arbetet mot välfärdsbrottslighet. Genom att kommunen ansvarar för kontrollen av flera olika regelverk uppstår samordningsvinster för företagen och ett bättre underlag för kommunernas brottsförebyggande ansvar. Risken finns att kommunernas kännedom om och därmed service till företagen minskar. Detsamma gäller

förmågan att upptäcka och motverka oseriösa aktörer som utnyttjar välfärdssystemen och snedvrider konkurrensen mellan företagen.

Långa resvägar för kontrollpersonal till kontrollobjekt kommer varken gynna kostnader för företagen, miljöpåverkan eller arbetsmiljön för enskild tjänsteperson. Nybro kommun yrkar på att, för att gynna glesbygd och behålla en viss lokal förankring att planera för en väl utspridd kontrollorganisation över landet.

Effekter på kontrollfrekvens och livsmedelssäkerhet

Riskbaserad kontroll med lokal kännedom är effektiv i Nybro. En statlig modell kan prioritera större orter, vilket minskar kontrollfrekvensen i glesbygd, vilket i sin tur kan innebära att livsmedelssäkerheten påverkas negativt om helhetssynen försvinner.

Ekonomiska konsekvenser

Livsmedelsverkets timtaxa är betydligt högre än kommunernas genomsnitt. Förslaget beräknas öka statens kostnader med minst 130 miljoner kr per år. Lokala företag riskerar högre avgifter, vilket kan påverka konkurrenskraften.

Alternativa modeller

Den finska modellen bygger på samverkan mellan stat och kommun. Finland har en nationell tillsynsplan (VASU) som samordnar myndigheter i livsmedelskedjan. Utredningen har inte analyserat denna modell tillräckligt.

Övergångsperiod och kompensation

Det föreslagna övertagandedatumet år 2028, är ambitiöst. Det saknas tydlig information om ekonomisk kompensation till kommunerna. Nybro kommun behöver planera för kompetensomställning och eventuell omplacering av personal.

Det behöver också klargöras hur kommunens tillgång till kontrollresultat, spårbarhet och digitala system påverkas vid en övergång, då det kan finnas risk för informationsförlust eller bristande integration mellan statliga och kommunala system.

Avslutande synpunkter

Nybro kommun ser behovet av att stärka livsmedelskontrollen nationellt, men anser att detta bör ske med beaktande av lokal kompetens, samverkan och beredskap. Vi föreslår att utredningen kompletteras med en djupare konsekvensanalys, särskilt för mindre kommuner, samt en bredare genomgång av alternativa organisationsmodeller.

Beslutet skickas till

- Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
- Simon Wernsköld, miljö- och byggchef
- Akten